

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет

Кафедра етнології та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з науково-педагогічної та
навчальної роботи
Тарас ПШЕННИЧНИЙ
2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська етнологія в контексті розвитку європейської науки

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	другий (магістерський)
освітня програма	Етнологія
вибірковий блок	Теоретичні проблеми етнології
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021 /2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладач: Конта Ростислав Михайлович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри етнології та краєзнавства.

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. (підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. ( ) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Конта Ростислав Михайлович, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

_____ (Капелюшний В.П.)
(підпис)

Протокол № 13 від 30 червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від № 7 від 26 серпня 2021 року.

Голова науково-методичної комісії _____ (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – є формування у студентів знань про специфіку процесу зародження, становлення та розвитку етнології в Україні як складової частини європейської науки.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* основні етапи становлення етнології як науки в Європі та Україні.
2. *Вміти* розкрити процес становлення етнології в Україні починаючи з часу її зародження як науки до сучасного періоду.
3. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Розвиток етнології як науки в Україні подається в контексті розвитку європейської етнології та передбачає вивчення впливу різноманітних західних теорій та концепцій на становлення етнологічної науки в Україні. На основі вивчення спецкурсу «Українська етнологія в контексті європейської науки» студенти зможуть простежити становлення цієї науки у взаємозв'язку із зміною світових наукових парадигм. Разом з тим, зазначений курс дозволяє простежити специфічні особливості становлення етнології як науки та навчальної дисципліни в Україні починаючи з часу зародження цієї науки до сьогодення. Це дасть можливість студентам простежити характерні особливості розвитку сучасних європейських наукових концепцій в етнології та їх вплив на розвиток етнологічного знання в Україні.

4. Завдання (навчальні цілі): навчити студентів вірно розуміти процес становлення етнології як науки в контексті досягнень європейської науки. У результаті вивчення курсу студенти повинні *засвоїти* елементи науково-дослідної роботи, *вміти* проводити аналогії між розвитком етнологічного знання в світі та досягненнями українських етнологів враховуючи як загальнонаукові напрями, так і становлення та розвиток окремих етнологічних шкіл.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумко- вій оцінці з дисциплі- ни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні етапи становлення етнології як науки	лекція	контрольна робота 1 (тест)	5%
1.2	Знати характерні риси процесу зародження етнологічних знань в Україні	лекція	контрольна робота 2 (тест)	5%
1.3	Знати світові концепції та течії в етнології	лекція	контрольна робота 1 (тест)	5%
1.4	Знати вплив світових концепцій в етнології на українську етнологію	лекція	контрольна робота 2 (тест)	5%
2.1	Вміти розкрити процес зародження та становлення етнологічних знань в Україні	семінар	усне опитування	5%
2.2	Вміти, спираючись на наукові методи пізнання, простежити процес становлення етнології як науки в Україні починаючи з періоду зародження цієї науки до сучасного періоду	семінар	усне опитування	5%
2.3	Вміти розуміти значення Наукового товариства імені Шевченка у Львові для розвитку етнологічного знання в Україні	семінар	усне опитування	5%
2.4	Вміти розуміти значення наукових шкіл в розвитку етнологічної науки	семінар	усне опитування	5%
2.5	Вміти з'ясувати сучасні проблеми в етнології	самостійна робота	реферат	10%
2.6	Вміти проаналізувати етнологічні наукові досягнення Російського географічного товариства	самостійна робота	реферат	10%
2.7	Вміти проаналізувати різні наукові напрями в етнології та їх вплив на українську етнологію	лекція	екзамен	20%
2.8	Вміти провести порівняльний аналіз української та європейської етнології	лекція	екзамен	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації).

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8
1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.	+											
13. Знати та розуміти методологію проведення етнологічних досліджень та організації етнографічних експедицій.		+										
14. Демонструвати вміння формулювати наукову проблему, робочі гіпотези, дослідницькі завдання та методи їх вирішення в предметному полі етнології.											+	
15. Вміти адаптувати результати наукових досліджень під час організації науково-дослідної роботи етнолога по збиранню та опрацюванню етнографічного матеріалу.												+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1, 1.3 – 10 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.2, 1.4 – 10 балів/6 балів.
3. Реферат з тем ЗМ1: РН 2.5 – 10 балів/6 балів.
4. Реферат з тем ЗМ2: РН 2.6 – 10 балів/6 балів.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 2.1-2.2 – 10 балів/6 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 2.3-2.4 – 10 балів/6 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – екзамен;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40 балів;
- Оцінюються такі результати навчання студента: вміння аналізувати різні наукові напрями в етнології та їх вплив на українську етнологію; проводити порівняльний аналіз української та європейської етнології;
- форма проведення екзамену – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали.**

Необхідна умова допуску до екзамену: студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав менше ніж **20 балів (критично-розрахунковий мінімум). Рекомендований мінімум допуску до екзамену 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання рефератів; бали, отримані під час модульного контролю (за виконання тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (екзамену), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-7, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 8-13.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, реферати) і підсумкове оцінювання (екзамен).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (екзамен) – максимум 40 балів).

Змістовий модуль 1 <i>Зародження етнологічних знань та остаточне оформлення етнології як науки</i>			Змістовий модуль 2 <i>Розвиток етнології в Україні: минуле та сьогодення</i>			Екзамен
30 заліковий бал (максимум)			30 залікових балів (максимум)			
<i>Самостійна робота (реферат)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	<i>Самостійна робота (реферат)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	
10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 3 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю, зокрема Реферат 1 (остання декада жовтня) і Реферат 2 (перша декада грудня). Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 10 балів;
- тема розкрита неповно 6 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 2 бали.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** у формі тестування, зокрема Контрольна робота 1 (остання декада жовтня) і Контрольна робота 2 (перша декада грудня). Завдання з тестування містить 20 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки, або відсутня	1-3

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
<i>Розділ 1. Зародження етнологічних знань та остаточне оформлення етнології як науки</i>				
1.	Тема 1. Етнологія як наука, її предмет, методи та функції	2	-	6
2.	Тема 2. Зародження етнології як науки	2	2	6
3.	Тема 3. Значення міфологічної школи для розвитку етнологічного знання	2	2	6
4.	Тема 4. Школа еволюціонізму та її вплив на етнологічні дослідження	2	1	6
5.	Тема 5. Французька антропологічна школа та теорія расизму	2	1	6
6.	Тема 6. Дифузійонізм та функціоналізм в етнології	1	2	6
7.	Тема 7. Французька соціологічна школа в етнології	1	2	6
<i>Розділ 2. Розвиток етнології в Україні: минуле та сьогодення</i>				
8.	Тема 8. Розвиток етнологічних знань в Україні	2	2	8
9.	Тема 9. Діяльність Південно-Західного відділу Російського Географічного Товариства	2	2	8
10.	Тема 10. Заснування та діяльність Етнографічної комісії в структурі Наукового товариства імені Шевченка у Львові	2	2	6
11.	Тема 11. Розвиток етнології в Україні в радянський період	1	2	8
12.	Тема 12. Фрейдизм, неофрейдизм та сучасні проблеми в етнології	1	2	8
	ВСЬОГО	20	20	80

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **20 год.**

Семінари – **20 год.**

Самостійна робота – **80 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920 – 1930-х років. – К., 2002.
2. Вовк Хв. Студії з української етнографії та антропології. – К., 1995.
3. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу. – К., 2000.
4. Євтух В.Б. Проблеми етносоціального розвитку: український і світовий контекст. – К., 2001.
5. Кирчів Р. Етнографічне дослідження Бойківщини. – К., 1978.
6. Сапеляк О. Етнографічні студії в Науковому товаристві ім. Т. Шевченка (1898-1939 рр.). – Львів, 2000.
7. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. – Мюнхен, 1993.

Додаткові:

1. Борисенко В.К. Весільні звичаї та обряди на Україні. – К., 1988
2. Гримич М.В. Традиційний світогляд та етнопсихологічні константи українців. – К., 2000.
3. Грушевський М. Дитина в звичаях і віруваннях українського народу. – К., 2006.
4. Гуслистий К.Г. До питання про утворення української нації. – К., 1967.
5. Євтух В. Про національну ідею, етнічні меншини, міграції... – К.: Стилос, 2000.
6. Залізник Л. Від склавів до української нації. – К., 1997.
7. Кордуба М. Територія і населення України. – Відень, 1918.
8. Костомаров М.І. Слов'янська міфологія. – К., 1994.
9. Креста І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси. – К., 1998.
10. Кубійович В. Територія й людність українських земель. – Львів, 1935.
11. Культура і побут населення України. – К., 1991.
12. Наулко В.І. Хто і відколи живе в Україні. – К., 1998.
13. Павлюк С. Етногенеза українців: спроба теоретичної конструкції. – Львів, 2006.
14. Таланчук О.М. Українознавство: Усна народна творчість. – К., 1998.